LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ
CLASA A VI-A

• Lectură – Textul narativ literar – în proză. Strategii de comprehensiune
• Elemente de construcție a comunicării – Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat

FIȘĂ DE LUCRU

dr. prof. Răileanu Gheorghiță
Liceul Teoretic de Informatică „Grigore Moisil" – Iași

A. EXPLORĂM UNIVERSUL TEXTULUI LITERAR

Citeşte cu atenţie textul de mai jos, apoi rezolvă cerințele:

Rai-den Sama locuia în Castelul Norilor, înălțat pe culmile albastre ale cerului. Mare și puternic era acest stăpân al stihiilor. Și avea un singur băiat, o mândrețe de băiat, pe nume Rai-Taro; și îl iubea nespus de mult. În răcoarea serii, tatăl și fiul aveau obiceiul să se plimbe pe meterezele castelului și de acolo, de pe metereze, să urmărească isprăvile oamenilor din Țara Întinderilor de Trestii. Priveau în cele patru vânturi și râdeau adesea; da, da, foarte adesea. Alteori oftau. Câteodată, Rai-Taro se apleca peste ziduri, ca sa vadă mai bine cum jos, pe pământ, se zbenguiau copiii.

Și iată că într-o astfel de seară Rai-den Sama îi spuse lui Rai-Taro:

— Fătul meu, de data aceasta uită-te cu luare-aminte la cele ce se petrec pe pământ.

— Da, tată, o să fac așa cum îmi spui, răspunse Rai-Taro.

Se suiră pe zidurile dinspre miază-noapte și de-acolo zăriră câțiva generali și o mulțime de oșteni gătindu-se de război. Apoi se cățărară pe meterezele dinspre miazăzi, de unde se văzură preoți și călugări rugându-se într-un templu îmbâcsit cu fum de tămâie și în care statuile de aur și de bronz ale zeilor străluceau în lumina amurgului. (...) Se uitară și-nspre soare-apune și într-acolo zăriră un biet țăran care robotea pe palma lui de ogor. Erau săraci lipiți pământului și hainele de pe ei, numai zdrențe.

— N-au copii? întrebă Rai-Taro. Rai-den dădu din cap în semn că nu. Într-un târziu, întrebă așa, din senin:

— Ei, Rai-Taro, te-ai uitat bine? Ai luat aminte la isprăvile oamenilor?

(Povestea Tunetului Rai-Taro)

1. Propune câte un sinonim contextual pentru cuvintele subliniate în text.
2. Notează A (Adevărat)/F(Fals), justificând alegerea cu secvențe din text:

a) Pe meterezele dinspre sud, tatăl și fiul zăreau generalii și oștenii care se pregăteau de război. [.....]

b) Pe culmile albastre ale cerului sălășluiau și oamenii din Țara Întinderilor de Trestii. [.....]

c) Rain den-Sama și fiul său aveau obieceiul de a se plimba pe meterezele castelului. [.....]

3. Formulează, în 30-50 de cuvinte, un răspuns la întrebarea pe care Rai den-Sama o adresează fiului său.

4. Inserează o secvență descriptivă de 50-70 de cuvinte, care să constituie începutul fragmentului de mai sus. Valorifică sugestiile oferite de imaginea de mai jos.

5. Găsește, în text, o structură care indică timpul desfășurării acțiunii.
6. Menționează de ce micul Rai-Taro se apleca uneori peste zidurile castelului.
7. Formulează o idee principală și una secundară din textul citat.

B. DESCOPERIM TAINILE SUNETELOR

1. Selectează, din fragmentul citit, șase cuvinte care conțin diftongi diferiți și completează tabelul următor:

Cuvânt selectat	Diftong	Vocală	Semivocală

2. Transcrie, din primul paragraf al fragmentului, două cuvinte care conțin triftong și marchează grafic vocalele și semivocalele (• - vocală/ ‿ - semivocală).
3. Identifică, în fragmentul dat, trei cuvinte care conțin hiat, apoi notează-le în spațiile de mai jos:

4. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri și notează A(Adevărat)/F(Fals):
•În enunțul: *Rai-den Sama <u>locuia</u> în Castelul Norilor, înălțat pe culmile albastre ale cerului.*, cuvântul subliniat conține vocale în poziție hiat. [.....]
• În cuvintele: *iubea, băiat, tămâie*, toți diftongii sunt ascendenți. [.....]

• În enunțul: — *Ei, Rai-Taro, te-ai uitat bine? Ai luat aminte la isprăvile oamenilor?*, există un cuvânt care conține triftong. [.....]
• În cuvântul subliniat din secvența: *În răcoarea serii*, primul *i* este semivocală. [.....]
5. Încercuiește cuvintele care conțin triftongi din seria: *ceai, piei, le-au (spus), leoarcă, șleau, copiii, mărșăluiau, băieți, zmeoaică, vegheau, aiurea, ceaun, greșeau, aceea, eu, făceau, Aglaia, smuceau, doreai, pleoapă, tăiai, aveau, miei, Ioana, i-oi (da), trăgeau.*
6. Subliniază varianta corectă:

alee/aleie	*disident/dizident*	*erbivor/ierbivor*	*bleumarin/bleomaren*
crier/creer	*catadicsi/catadixi*	*asambla/ansambla*	*crea/creia*
acuarelă/acoarelă	*micsaj/mixaj*	*disident/dizident*	*asidu/asiduu*
gheață/ghiață	*zootehnic/zotehnic*	*minge/mingie*	*abia/abea*
ruxac/rucsac	*apropo/apropou*	*complexi/complecși*	*înnota/înota*
ticsit/tixit	*alură/aliură*	*ridiche/ridichie*	*licee/liceie*
alcolic/alcoolic	*lighean/lighian*	*ghitară/chitară*	*creez/creiez*
fucsie/fuxie	*paliativ/paleativ*	*muzee/muzeie*	*voe/voie*
escavator/excavator	*îmbâcsit/îmbâxit*	*micsandră/mixandră*	*odisee/odiseie*
poiezie/poezie	*exersare/egzersare*	*zologie/zoologie*	*genunchi/genunche*
giografie/geografie	*desfința/desființa*	*respectos/respectuos*	*idee/ideie*